

Handläggare:
Gunilla Isacson, arkivarie

Införande av verksamhetsbaserad informationsredovisning (VIR) inom Region Stockholm -slutrapport

Ärendebeskrivning

Regionarkivet har upprättat en slutrapport vad gäller införandet av verksamhetsbaserad informationsredovisning, VIR, inom Region Stockholm. Rapporten föreläggs nämnden som en bilaga till detta ärende.

Beslutsunderlag

Införande av verksamhetsbaserad informationsredovisning (VIR) inom Region Stockholm - slutrapport

Tjänsteutlåtande 2019-04-05.

Förslag till beslut

Kulturnämnden beslutar följande.

Beslutar att lägga Införande av verksamhetsbaserad informationsredovisning (VIR) inom Region Stockholm - slutrapport till handlingarna

Kulturförvaltningens förslag och motivering

Sammanfattning

Våren 2014 startade landstingsarkivet ett projekt med syftet att skapa och införa en ny modell för informationsredovisning för myndigheter inom Stockholms läns landsting, numer Region Stockholm. Att regionens myndigheter ska redovisa sin information framgår av Stockholms läns landstings dokument- och arkivreglemente. Många myndigheter har haft svårt att leva upp till kravet på redovisning med tidigare metod, arkivredovisning enligt allmänna arkivsystemet. Det var ett starkt bidragande skäl till att projektet startades.

Den nya modellen fick namnet verksamhetsbaserad informationsredovisning, VIR. Modellen är gemensam för hela regionen och anpassad efter dess behov och verksamhet. Den har ett livscykelperspektiv på informationen samt tar hänsyn till den digitala informationshanteringen. Information som inkommer

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2019-04-11Diarienummer:
KN 2019/393
LA 2019-0093

eller skapas, kopplas direkt till den verksamhetsprocess där den hör hemma och den kopplingen följer sedan med till slutarkivering eller gallring.

Rapporten beskriver landstingsarkivets arbete med att förbereda och lansera VIR samt insatser för att stödja myndigheterna i sina arbeten med att införa VIR.

Den 31 december 2018 hade VIR införts hos 21 av regionens 30 myndigheter. Utöver sex myndigheter som av olika skäl inte infört VIR till utsatt datum, tillkom tre nya nämnder efter beslut av landstingsfullmäktige i november 2018. Modellen finns därmed implementerad hos 80% (21 av 27 myndigheter. De tre nya nämnderna är inte medräknade.) av regionens myndigheter (målet för 2020 är satt till 90%), och klassificeringen enligt VIR har integrerats i regionens centrala dokument- och ärendehanteringssystem Edit.

Överväganden

Rapportens slutsatser vad gäller införandet av VIR ger goda förutsättningar till fortsatt arbete med en ändamålsenlig, rättssäker och hållbar informationshantering inom Region Stockholm.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

Beslutet ger inga övriga ekonomiska konsekvenser för kulturnämnden

Beslutsexpediering

Landstingsrevisorerna och arkivansvariga vid myndigheter inom Region Stockholm enligt ovan.

Eva Bergquist
Förvaltningschef

Martina Engsjö-Lindgren
Enhetschef Tillsyn och utredning
Regionarkivet

Införande av verksamhetsbaserad informationsredovisning (VIR)

Slutrapport

Innehållsförteckning

Inledning	3
1. Bakgrund	3
1.1 VIR-projektet	3
1.2 VIR-nätverket.....	4
1.3 Tidsplan för införandet	4
2. VIR-förvaltning hos landstingsarkivet.....	5
2.1 År 2016	5
2.2 År 2017	5
2.2.1 Standardredovisningsplanen SLL	5
2.2.2 Halvtidsuppföljning.....	6
2.2.3 Råd- och stödinsatser	6
2.2.4 Inventering av oförtecknade arkiv	7
3. VIR-införandet under 2018.....	7
3.1 Myndigheter som infört VIR	7
3.2 Anstånd och kompletteringar	8
3.2.1 Anstånd att införa VIR vid ett senare tillfälle.....	8
3.2.2 Myndighet som inte hörts av	9
3.2.3 Komplettering av VIR-dokumentationen	9
3.3 Handläggning av ärenden	9
4. Erfarenheter och analys	10
4.1 Standardredovisningsplanen	10
4.2 Redovisningsplanen	11
4.3 Processbeskrivningar	11
4.4 Tidsplanen.....	12
4.5 Systemstöd	12
4.6 GDPR.....	12
5. Sammanfattande bedömning.....	13

Inledning

Denna slutrapport beskriver det arbete som pågick under åren 2014-2018 hos landstingsarkivet¹ och övriga myndigheter inom Stockholms läns landsting² med att införa verksamhetsbaserad informationsredovisning, VIR. VIR är en ny modell för att redovisa information och arkiv och ersätter den tidigare arkivredovisningen i landstinget. Arbetet med att ta fram informationsredovisningsmodellen startade under våren 2014 och arbetet har avslutats genom att merparten av myndigheterna har övergått till den nya informationsredovisningen den 1 januari 2019.

1. Bakgrund

1.1 VIR-projektet

Våren 2014 startade landstingsarkivet ett projekt med att införa en ny modell för informationsredovisning för myndigheter inom Stockholms läns landsting³, VIR. Informationsmodellen är gemensam för hela regionen och är anpassad efter regionens behov och verksamhet. Detta bidrar till en standardisering av hur verksamhet beskrivs. Modellen bygger på Riksarkivets föreskrift RA:FS 2008:4 med inspiration från bland andra Stockholms stadsarkiv och SKL:s Samrådsgrupp för arkivfrågor.

Den informationsmodell som arbetades fram kopplar informationen till verksamhetens processer. Modellen ska därför användas under informationens hela livscykel; dels för den dagliga informationshanteringen, dels vid arkivering. I den nya informationsredovisningen hänger de dokument som ingår i VIR ihop på ett logiskt sätt – redovisningsplan, hanteringsanvisningar, systemförteckning och arkivbeskrivning.

Utöver att ta fram en modell för informationsredovisning var projektets uppdrag att förbereda nödvändiga beslut vad gäller tidsplan, styrdokument och mallar samt att skapa ett nätverk. Projektet avslutades vid årsskiftet 2015/2016 och övergick därefter till förvaltning i enheten Tillsyn och utredning vid landstingsarkivet.

För beskrivning av informationsmodellen och information vad gäller projektet hänvisas bl.a. till projektdirektiv och slutrapport i ärende LA 2014-0084.

¹ Från och med den 1 april 2020 har landstingsarkivet bytt namn till regionarkivet.

² Från och med den 1 januari 2019 har Stockholms läns landsting bytt namn till Region Stockholm.

1.2 VIR-nätverket

Införandet av den nya informationsredovisningen angick samtliga myndigheter inom Stockholms läns landsting. Det fanns därför behov av att myndigheterna gjordes delaktiga i projektet och tilläts påverka vissa delar.

Under våren 2014 kallade landstingsarkivet samtliga arkivansvariga, berörda chefer, arkivarier, dokumentcontrollers m.m. till en informationsträff där planerna på att införa en ny informationsmodell presenterades. Deltagarna bjöds därefter in till ett gemensamt nätverk för att tillsammans arbeta fram informationsmodellen, sätta en tidsplan för införandet samt erhålla stöd genom ett erfarenhets- och kunskapsutbyte. Deltagande i nätverket var frivilligt, men merparten av myndigheterna har medverkat under hela "införande-tiden" eller under vissa perioder.

Nätverksträffarna var inledningsvis täta, men återkommer sedan 2015 en gång per termin. Nätverksträffarna har fortsatt efter att landstingsarkivets införandeprojekt avslutats och den senaste träffen genomfördes i mars 2019.

Utöver nätverksträffarna skapade landstingsarkivet en projektyta på Project Place för kommunikation och möjlighet för deltagarna i nätverket att dela erfarenheter och dokument.

Deltagarna i VIR-nätverket har erbjudits en utbildning i processkartläggning och delarna i verksamhetsbaserad informationsredovisning från arkivkonsult-företaget Bra Arkiv. Filmer från utbildningen har därefter funnits tillgängliga på landstingsarkivets arkivportal.

Landstingsarkivet har även, vid efterfrågan, anordnat och deltagit i informations- och nätverksträffar med specifika myndigheter.

1.3 Tidsplan för införandet

Tillsammans med VIR-nätverket hade bedömning gjorts att det i genomsnitt skulle ta tre år för en myndighet att införa VIR. Datum för införandet sattes därför tre år från sommaren 2015, dvs. till den 30 juni 2018. Beslutet fattades på delegation från arkivmyndigheten av dåvarande avdelningschef Inger Mattson den 27 januari 2015.

Under 2018 flyttades dock datum för införandet fram till den 1 januari 2019. Den huvudsakliga anledningen till detta var att Stockholms läns landsting skulle bilda region vid årsskiftet 2018/2019. Det bedömdes lämpligt att införa VIR vid samma tidpunkt.

Innan en myndighet inför VIR ska samråd med arkivmyndigheten ha skett. Ett sådant samråd skulle vara landstingsarkivet tillhanda senast den 30 juni 2018

och bestå av redovisningsplanen, hanteringsanvisningarna, systemförteckningen och arkivbeskrivningen.

På grund av tidsbrist hos flera myndigheter beslutade landstingsarkivet att redovisningsplanen och hanteringsanvisningarna skulle skickas in senast den 30 juni, men att systemförteckningen och arkivbeskrivningen kunde skickas in i efterhand, dock senast den 31 december 2018.

2. VIR-förvaltning hos landstingsarkivet

2.1 År 2016

Under 2016 var landstingsarkivets VIR-aktiviteter i mindre skala. En vägledning hade färdigställts i december 2015 och myndigheterna uppmanades att med denna som stöd komma igång med sina införanden. Vägledningen infogades i landstingsarkivets nya digitala vägledning som lanserades på landstingsarkivets arkivportal under hösten. Landstingsarkivet fanns, som tidigare, tillgänglig för råd och stöd genom besök, e-post och telefonsamtal. Två nätverksträffar arrangerades, en under våren och en under hösten.

2.2 År 2017

2017 var ett intensivt arbetsår vad gäller VIR, både hos landstingsarkivet och hos landstingets myndigheter. Flera myndigheter var nu igång med införandeprojekt och flera praktiska frågor fick hanteras efter hand som de dök upp. Information om landstingsarkivets aktiviteter finns diarieförda i ärende LA 2015-0139. De större aktiviteterna listas nedan i kortfattad form.

2.2.1 Standardredovisningsplanen SLL

Den verksamhetsbaserade informationsredovisningen har en gemensam standardstruktur (SLL-strukturen) som grund. Strukturen arbetades fram i ett uppdrag, där landstingsarkivet tillsammans med LSF:s avdelning för Verksamhetsstyrning och stöd, samt ett antal andra myndigheter, tog fram en gemensam struktur för registrering av styrande dokument i diariet. Strukturen färdigställdes i en första version i januari 2014.

Vissa delar av standardstrukturen behövde dock anpassas för informationsredovisningens syften, ett arbete som drevs av SLL Styrning och strategi i samarbete med landstingsarkivet. Syftet med strukturen är att beskriva verksamhet, uppdrag och processer på en övergripande nivå.

Efter ett flertal bearbetningar beslutades det att standardstrukturen skulle innehålla fasta processgrupper för styr- och stödverksamheten, men inte för kärnverksamheten. För respektive kärnverksamhet fanns istället vägledning för vilka områden och aktiviteter som bedömdes ingå. Standardstrukturen fick det nya namnet standardredovisningsplanen SLL.

Till standardredovisningsplanen har en exempellista upprättats som innehåller processer, vägledande text och exempel på handlings-/informationstyper för stödverksamheten, processgrupper för styrverksamhet samt vägledande text för kärnverksamheterna.

2.2.2 Halvtidsuppföljning

Landstingsarkivet skickade under våren 2017 ut en enkät för att följa upp hur långt myndigheterna hade kommit i sitt arbete med att införa VIR.

Landstingsarkivet behövde få en bild av hur införandet gick, vilka eventuella problem som fanns och vilket ytterligare stöd som önskades för att tidsplanen skulle kunna hållas. Resultatet av enkäten sammanställdes i en rapport som skickades till Landstingsstyrelsen och till samtliga arkivansvariga.

24 myndigheter besvarade enkäten och av dessa hade nästan 90 % kommit igång med att införa VIR, vilket var glädjande. Vidare noterades att:

- hos de myndigheter som kommit längst fanns det ett tydligt uppdrag från ledningen med en utsedd ansvarig samt en arbetsgrupp
- svårigheter i form av att införandet av VIR inte var en tillräckligt prioriterad fråga hos ledningen, att det saknas tillräckliga resurser i form av personal och kompetens samt att det rådde osäkerhet vad gäller SLL-strukturens beständighet
- det i vissa fall fanns en bristande kompetens hos medarbetarna vad gäller offentlighets- och sekretesslagstiftningen. Flera myndigheter angav att man hade svårt med att se nyttan med VIR, vilket landstingsarkivet tolkade som ett uttryck för denna kunskapsbrist.
- det fanns önskemål om besök och telefonrådgivning i större utsträckning, tätare nätverksträffar samt mer skriftlig information

2.2.3 Råd- och stödinsatser

- *Enskilda besök*

Som ett led av resultatet av halvtidsuppföljningen erbjöd landstingsarkivet under hösten de myndigheter som önskade besök. Myndigheterna fick välja dagordning och vid flertalet av besöken gick utkast till redovisningsplaner igenom.

- *Frågor och svar på arkivportalen*

En FAQ med vanliga frågor och svar gällande VIR publicerades på arkivportalen under våren.

- *Uppdaterade styrdokument, mallar och vägledning*

Med anledning av den nya standardredovisningsplanen uppdaterades VIR-föreskriften, mallarna för hanteringsanvisningar och systemförteckning samt Vägledningen på arkivportalen.

- *Systemförteckning landstingsgemensamma system*
Landstingsarkivet påbörjade under hösten ett arbete med att ta fram en lista till systemförteckningen vad gäller landstingsgemensamma system. Arbetet visade sig dock vara krångligare än beräknat och gjordes därför i en mindre omfattning.
- *Nätverksträffar*
Anordnat och genomfört två nätverksträffar för VIR-nätverket.

2.2.4 Inventering av oförtecknade arkiv

Under första halvåret ombads myndigheterna att inkomma med en inventering över myndighetens oförtecknade arkiv. Detta för att landstingsarkivet skulle kunna fatta ett beslut om när arkiv enligt allmänna arkivskemat ska vara ordnade och förtecknade. Utifrån inventeringen arbetar landstingsarkivet efter, och har informerat myndigheterna om, att arkiven innan VIR ska vara avslutade, ordnade och förtecknade enligt allmänna arkivskemat senast tre år efter införandet av VIR, dvs. senast den 1 januari 2022.

3. VIR-införandet under 2018

Hos landstingsarkivet präglades våren 2018 av det fortsatta råd- och stödarbetet i form av enskilda besök, e-post, telefon samt en nätverksträff. Under sommaren och hösten dominerades arbetet av handläggning av inkomna samrådsärenden. Arbetet var periodvis mycket intensivt och satt under tidspress. I de flesta fall fanns önskemål från landstingsarkivet om kompletteringar som skulle inkomma före ett visst datum. Myndigheter som har dokument- och ärendehanteringssystemet Edit prioriterades då sista datum för att skicka in redovisningsplanen för registrering i systemet var den 19 oktober.

3.1 Myndigheter som infört VIR

Den 30 juni hade 13 myndigheter skickat in hela eller delar av sin VIR-dokumentation för samråd till landstingsarkivet. De myndigheter som inkommit med samtliga delar var Patientnämnden, Locum, Förvaltningen för utbyggd tunnelbana och S:t Eriks Ögonsjukhus.

Den 31 december 2018 hade VIR införts hos följande 21 myndigheter:

- Folk tandvården AB
- Förvaltningen för utbyggd tunnelbana
- Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
- Karolinska Universitetssjukhuset
- Kulturförvaltningen
- Landstingsarkivet
- Locum AB

- Länsmuseet (beslut om införande fattades den 28 januari, men gäller från den 1 januari 2019)
- MediCarrier AB
- Patientnämndens förvaltning
- Regionledningskontoret (tidigare landstingsstyrelsens förvaltning)
- Revisionskontoret (tidigare landstingsrevisorerna)
- Skärgårdsstiftelsen i Stockholms län
- Smittskydd Stockholm
- S:t Eriks Ögonsjukhus AB
- Stiftelsen Stockholms länsmuseum
- Stockholm Care AB
- Stockholms konserthusstiftelse
- Södersjukhuset AB
- Södertälje sjukhus
- Tillväxt- och regionplaneförvaltningen
- Trafikförvaltningen

Vid införandet av VIR den 1 januari saknades fortfarande systemförteckning, arkivbeskrivning samt fullständiga hanteringsanvisningar hos ett fåtal myndigheter.

3.2 Anstånd och kompletteringar

3.2.1 Anstånd att införa VIR vid ett senare tillfälle

Före den 30 juni hade tre myndigheter begärt anstånd med att införa VIR. Anledningen till att fastställd tidsplan inte kunde hållas var avsaknad av resurser. I begäran angav berörda myndigheter för hur denna fråga skulle lösas, samt bifogade en tidsplan för införandet. Landstingsarkivet rekommenderar att byte av arkivredovisning sker vid ett årsskifte. VIR planeras därför att införas hos myndigheterna den 1 januari 2020, alternativt 2021. Under hösten och vintern har ytterligare två myndigheter begärt anstånd och planerar att införa VIR den 1 januari 2020. Beslut om att ge anstånd för införandet av VIR fattades av kulturnämnden den 20 februari 2019.

De fem myndigheter som har fått anstånd är:

- Danderyds sjukhus AB
- Landstingshuset i Stockholm AB (LISAB)
- SLL Internfinans AB
- Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum
- Stockholms läns sjukvårdsområde (SLSO)

Landstingsfullmäktige beslutade i november 2018 att införa tre nya nämnder från den 1 januari 2019 som också kommer att införa VIR vid ett senare tillfälle:

- Fastighets- och servicenämnden (serviceförvaltningen)
- Färdtjänstnämnden
- Vårdens kunskapsstyrningsnämnd

3.2.2 Myndighet som inte hörts av

Landstingsarkivet har inte haft någon kontakt med Ambulanssjukvården i Stockholms län AB (AISAB) trots upprepade påminnelser och försök till kontakt. Någon fråga om anstånd att införa VIR vid ett senare tillfälle har heller inte inkommit från myndigheten. Landstingsarkivet valde ändå att innefatta AISAB i beslutet om anstånd.

3.2.3 Komplettering av VIR-dokumentationen

Landstingsarkivet har tidigt varit tydliga med att myndigheten i god tid måste avsätta resurser för att hinna införa VIR enligt tidsplanen. Flera myndigheter, har trots denna vetskap, inte haft möjlighet att färdigställa de fyra delarna i VIR före den 30 juni. Mot denna bakgrund beslutade landstingsarkivet under våren 2018 att det var tillräckligt att tillstyrka införandet av VIR utifrån redovisningsplanen och hanteringsanvisningarna. Systemförteckningen och arkivbeskrivningen kunde skickas in i efterhand, dock senast den 31 december.

Flera myndigheter hade, trots detta, svårt att ha färdigställt redovisningsplanen och hanteringsanvisningarna till den 30 juni. Sju myndigheter begärde anstånd med att färdigställa dessa dokument under perioden juli-november. För de myndigheter som var beroende av Edit-förvaltningens tidsgräns den 19 oktober sattes en kortare tid, t.ex. anstånd till den 31 augusti. För att få spridning medgavs några myndigheter anstånd till den 30 september, samt även senare under hösten.

3.3 Handläggning av ärenden

Handläggningen vad gäller samrådsärenden för att införa VIR har varit väldigt varierande. I de flesta fall har landstingsarkivet begärt att myndigheten ska inkomma med kompletteringar. Kompletteringarna har i huvudsak rört:

- avsaknad av processer
- förklaring till processernas placering
- processnamn som inte innehåller aktiva verb eller är svåra att förstå
- för detaljerad redovisningsplan
- felaktigt eller bristfälligt ifyllda hanteringsanvisningar
- felaktigt eller bristfälligt ifylld systemförteckning

För kompletteringarna sattes en relativt kort tidsgräns för när dessa skulle vara landstingsarkivet tillhanda. Detta med anledning av beslutet om att VIR skulle vara infört senast den 1 januari 2019. I vissa ärenden har även en andra kompletteringsrunda varit nödvändig.

Under handläggningen av VIR-samråden noterades att flera myndigheter gjorde liknande fel vad gäller hanteringsanvisningarna. Dessa fel beror delvis på att landstingsarkivet varit otydliga eller gett otillräckliga anvisningar och instruktioner. Det, i sin tur, beror framförallt på att de styrdokument som legat till grund för informationsredovisningen upprättades redan 2015 och att landstingsarkivet, under efterföljande år, vunnit nya erfarenheter. Landstingsarkivet har ändrat uppfattning eller förtydligat följande vad gäller hanteringsanvisningarna:

- kolumnen för säkerhetsklassning har tagits bort
- hur hänvisning till gallringsbeslut eller lagrum ska göras
- att tidsperiod vad gäller processer och processgrupper samt handlingstyper ska anges med datum
- att registrering ska anges med "Ja", "Nej" eller "I diariet"
- tydliggjort att det inte är tillåtet att placera handlings-/informationstyper direkt under en processgrupp

Landstingsarkivets uppdatering av mallarna har delvis varit svåra att nå ut med. Detta beror troligtvis på att myndigheterna, när de startade sina arbeten med att införa VIR, laddade ner de mallar som då fanns tillgängliga, och fortsatte att jobba i dem trots att senare versioner fanns tillgängliga.

4. Erfarenheter och analys

Införandet av verksamhetsbaserad informationsredovisning har varit ett omfattande arbete för samtliga inblandade. Arbetet har krävt stora resurser i form av tid och kompetens. Inom flera verksamheter förekommer ett processororienterat arbetssätt, men att redovisa sin information utifrån processer är nytt. VIR-modellen är även bredare än tidigare modell för arkivredovisning, då den har ett livscykelperspektiv samt tar hänsyn till den digitala informationshanteringen. För många inblandade har införandet av VIR krävt ett omfattande omställningsarbete och det har på flera sätt inneburit ett paradigmskifte.

Modellen för VIR har inte tidigare tillämpats praktiskt. Utifrån nya behov och erfarenheter har därför vissa delar av modellen behövt ändras under arbetets gång. Detta har, i sin tur, krävt ett flexibelt förhållningssätt, både hos landstingsarkivet och hos myndigheterna.

Nedan listas några faktorer som påverkat arbetet:

4.1 Standardredovisningsplanen

Av olika skäl försenades fastställandet av standardredovisningsplanen och arbetet blev klart först under senhösten 2017. En effekt av detta var att myndigheterna

hade svårt att bli klara med sina egna redovisningsplaner och gå vidare med hanteringsanvisningarna. Trots förseningen rekommenderades myndigheterna att arbeta fram processer och att sedan flytta dem till den nya standardredovisningsplanen, något som också gjordes hos ett flertal myndigheter. Osäkerheten kring standardredovisningsplanen och fastställandet av densamma kan dock ha varit en bidragande orsak till att vissa myndigheter kom igång sent med sitt införande av VIR.

4.2 Redovisningsplanen

För att kunna tillstyrka myndigheternas VIR-införanden har landstingsarkivet gjort bedömningen att både redovisningsplanen och hanteringsanvisningarna ska skickas in för samråd. Flera myndigheter har dock haft svårt att hinna färdigställa hanteringsanvisningarna till angivna datum (se punkt 4.4). För att ändå kunna tillstyrka myndigheternas införanden har landstingsarkivet godkänt hanteringsanvisningar med minst tre processer komplett ifyllda. Fullständiga hanteringsanvisningar ska därefter ha inkommit till landstingsarkivet senast den 31 december 2018.

På grund av myndigheternas svårighet att färdigställa hanteringsanvisningarna fick landstingsarkivet anledning att ompröva sitt tidigare beslut att både redovisningsplanen och hanteringsanvisningarna skulle vara kompletta inför samråd om att införa VIR. Då det är redovisningsplanen som är grunden för myndighetens informationsredovisning och den klassificering som ska implementeras i myndighetens dokument- och ärendehanteringssystem, kan landstingsarkivet i efterhand konstatera att det hade varit tillräckligt att samrådet rört redovisningsplanen som kompletterats med processbeskrivningar.

En fördel med att även ha kompletta hanteringsanvisningar vid införandet av VIR är dock att flera delar i informationsredovisningen blir tydliga och att de tillsammans bildar en helhet. Vad landstingsarkivet erfar kan arbetet med hanteringsanvisningarna annars komma att dra ut på tiden. Genom att kräva kompletta hanteringsanvisningar säkerställs att arbetet blir klart.

4.3 Processbeskrivningar

I mallen för hanteringsanvisningarna har det inte varit obligatoriskt att ange processbeskrivningar för varje process. Landstingsarkivet bedömde att informationsredovisningen ändå skulle förstås utifrån processens handlings- och informationstyper. Under handläggningen av VIR-ärenden kunde landstingsarkivet dock konstatera att processbeskrivningar i flera fall skulle ha underlättat förståelsen av processerna. Även för framtida arbete med informationsredovisningen tydliggör processbeskrivningar processernas innehåll både för myndighetens medarbetare och allmänheten, varför obligatoriska processbeskrivningar hade varit att föredra. Flera myndigheter har på eget initiativ upprättat processbeskrivningar som bifogats redovisningsplanen.

4.4 Tidsplanen

Landstingsarkivet erfar att flera myndigheter har startat upp arbetet med att införa VIR för sent. De har därför haft svårt att hålla tidsplanen trots att datum för införandet senarelades med sex månader. Landstingsarkivet har försökt att tillmötesgå det pressade tidsschemat på ett flertal sätt, bl.a. genom att förskjuta datum för inkomna kompletteringar och anstånd i den mån det har gått. Någon myndighet har trots detta inte hörsammat landstingsarkivets tidsgränser och inkommit med sin informationsredovisning så sent som i december. De myndigheter som startade sitt införande ganska omgående efter beslutet i december 2015 var klara i tid.

Redan i landstingsarkivets halvtidsuppföljning, som genomfördes 2017, kunde landstingsarkivet uttyda att införande av VIR inte var en särskilt prioriterad fråga hos myndigheternas ledning och att man inte förstod nyttan med VIR. Detta gav konsekvenser genom att arbetet hos många myndigheter startat i alltför liten skala. Trots att landstingsarkivet vid upprepade tillfällen har påtalat att arbetet är tidskrävande och kräver många inblandade, har detta inte hörsammats hos alla.

4.5 Systemstöd

En stor brist vad gäller VIR är att det inte finns något systemstöd för att upprätta och hålla ordning på dess styrdokument. Detta måste därför lösas på andra sätt. De flesta myndigheter använder de Excel-mallar som landstingsarkivet tagit fram, men dessa är otympliga och svårarbetade att arbeta i, vilket landstingsarkivet är högst medvetna om. Vissa myndigheter använder andra systemstöd, men dessa är inte optimala för VIR. Ett utarbetat systemstöd för VIR skulle avsevärt underlätta arbetet med myndigheternas informationsredovisning, och fungera som ett effektivt verktyg vad gäller landstingsarkivets tillsynsarbete för kontroll och uppföljning.

4.6 GDPR

Den 25 maj 2018 började den nya dataskyddsförordningen General Data Protection Regulation (GDPR) att gälla för samtliga EU-länder. Den nya lagstiftningen har medfört en ökad medvetenhet och kontroll på den information hos myndigheten som innehåller personuppgifter. Lagstiftningen har därmed bidragit till ett ökat behov hos myndigheten av en samlad informationsredovisning, vilket varit positivt vad gäller införandet av VIR. Hos flera myndigheter frigjordes dock resurser från myndigheternas VIR-införanden för att i tid färdigställa dokumentationen enligt GDPR.

5. Sammanfattande bedömning

Det är ännu för tidigt att säga hur VIR-införandet har landat, men flera signaler visar på att det har fått ett gott mottagande och att både tillämpad arbetsmetod och utfallet är tillfredställande. Bland annat har samtliga projektmål som formulerades i projektdirektivet för landstingsarkivets införandeprojekt 2014 uppnåtts.

Även vad gäller effektmålen har utfallet varit gott. Dels har kompetensen om verksamhetsbaserad informationsredovisning och informationsredovisningens vinster, stärkts hos myndigheterna. Modellen finns implementerad hos 80%⁴ av dem (målet för 2020 är satt till 90%). Klassificeringen enligt VIR har integrerats i regionens centrala dokument- och ärendehanteringssystem. Andra vinster som uppnåtts till följd av VIR-införandet är en ökad kompetens gällande offentlighet- och sekretess hos medarbetarna, en ökad medvetandegrad vad gäller lagstiftningens krav på informationsredovisning, en ökad kontroll på myndigheternas information och slutligen samordningen och samsynen vad gäller handlingarna/ informationen och hur den ska redovisas. Införandet av VIR har inneburit ett stort omställningsarbete för många myndigheter som fått förändra både tidigare arbetssätt och metoder samt rutiner.

En genomgående svårighet under arbetet med VIR har varit att få gehör för landstingsarkivets information och fattade beslut. Detta beror sannolikt på osäkerheten vad gäller landstingsarkivets mandat. Förhoppningsvis kommer detta att bli tydligare och mer solid när beslutsgången till den nya arkivnämnden är fastställd.

⁴ 21 av 27 myndigheter. De tre nya nämnderna är inte medräknade.